

Waarom dit onderzoek?

Het voeren van gesprekken met cliënten over de toekomst noemen we proactieve zorgplanning. Als verpleegkundige of verzorgende speel je hierin een belangrijke rol. Maar hoe pak je het aan? Wanneer begin je erover? Welke vragen stel je? En hoe maak je er een prettig gesprek van? Fran Peerboom, verpleegkundige en onderzoeker bij Zuyderland, onderzocht voor haar promotieonderzoek aan de Universiteit Maastricht wat belangrijk is in deze gesprekken. [Scan de QR-code om het onderzoek te lezen.](#)

Luisteren en loslaten

Gesprekken over de toekomst gaan vaak over grote onderwerpen, zoals ziekte, afhankelijk worden van zorg en het levenseinde. Dat zijn onderwerpen die veel emoties kunnen oproepen. Daarom kunnen dit soort gesprekken lastig zijn. Misschien vraag je je af of dit wel het juiste moment is of ben je bang om iemand verdrietig te maken. Toch blijkt dat veel cliënten behoefte hebben om te praten over hun wensen en behoeften. Hoe voer je zo'n gesprek op een manier die past bij jouw cliënt?

Hoe zit dat met onze cliënten? Wat merken die hiervan?

Verzorgende Samira wil met meneer Van Dijk praten over zijn wensen voor de toekomst. Ze heeft een lijst met vragen voorbereid en werkt die één voor één af. Aan het einde van het gesprek heeft ze veel informatie verzameld, maar ze weet nog weinig over wat voor meneer écht belangrijk is.

Wat is onderzocht?

Het onderzoek laat zien wat zorgverleners nodig hebben om goede gesprekken over de toekomst te voeren met cliënten. De onderzoeker combineerde resultaten uit eerder onderzoek met interviews. Ze sprak hiervoor met naasten, ouderen, zorgprofessionals en andere deskundigen, zoals artsen en geestelijke verzorgers. Ook dachten internationale experts mee. Op basis van deze inzichten ontwikkelde zij een raamwerk met 19 bouwstenen dat zorgprofessionals helpt om dit soort gesprekken te voeren.

Wat is er ontdekt?

Goede gesprekken over de toekomst beginnen met aandacht voor de ander. Ouderen en naasten vinden het belangrijk dat een gesprek natuurlijk verloopt en dat zij zich gezien en gehoord voelen. Vertrouwen en persoonlijk contact zijn daarbij belangrijk. Wees nieuwsgierig, durf de regie los te laten en beweeg mee met wat er ontstaat. Door af en toe een stilte te laten vallen, geef je de ander ruimte voor zijn verhaal. Deze gesprekken vragen om meerdere contactmomenten, waarin je stap voor stap samen ontdekt wat belangrijk is.

Wat kun je hiermee?

- Bereid je voor, maar laat ruimte voor wat iemand zelf wil bespreken.
- Vraag eens: "Wat vindt u belangrijk in het dagelijks leven" in plaats van direct over zorgwensen te beginnen.
- Durf stiltes te laten vallen.
- Probeer niet alles in één gesprek te bespreken.
- Maak het niet te groot: juist een kort, spontaan gesprek tijdens een zorgmoment kan waardevol zijn.
- Durf te vertrouwen op je eigen, vaak al bestaande, gespreksvaardigheden.
- Kom in een volgend gesprek terug op wat iemand eerder heeft verteld.

Het verhaal van... Mevrouw Kuipers

Mevrouw Kuipers is 84 jaar en woont alleen. Door haar hartfalen en COPD heeft ze steeds meer hulp nodig. Wijkverpleegkundige Thomas wil met haar praten over de toekomst. Hij heeft een vragenlijst voorbereid, omdat hij bang is iets te vergeten. Maar tijdens het gesprek merkt hij dat het een andere kant op gaat. Als hij vraagt hoe mevrouw naar de toekomst kijkt, blijft het even stil. Dan zegt ze: "Ik vind het moeilijk dat ik niet meer naar mijn tuin kan." Thomas besluit door te vragen: "Waarom was die tuin zo belangrijk voor u?" Mevrouw vertelt over haar overleden man, met

wie ze de tuin aanlegde. Ook vertelt ze over haar dochter die steeds vaker langskomt om te helpen en over haar grootste zorg: dat haar dochter straks alles alleen moet regelen. In de maanden daarna voeren Thomas en mevrouw meerdere gesprekken. Soms over praktische zaken, soms over haar zorgen en wensen. Ook haar dochter sluit een keer aan. Langzaam ontstaat een beeld van wat voor mevrouw Kuipers belangrijk is: zo lang mogelijk thuis blijven wonen, betrokken blijven bij beslissingen en haar dochter niet met alle zorgen alleen achterlaten.